

“MÁY QUÉT RÁC” CHO ĐỘNG MẠCH

Những công dân tuổi 40 ở thành phố Limone sul Garda (Italia) có thói quen hút thuốc lá cùng chế độ dinh dưỡng thiếu khoa học, mặc dù vậy không ai trong số họ phát hiện thấy dấu hiệu xơ vữa động mạch, bất chấp lý thuyết khẳng định rằng, đối tượng như họ nhất định phải n

Khó tin hơn, tất cả họ đều có nồng độ của cái gọi là cholesterol “tốt bụng” (HDL) rất thấp – GS. Cesare Sirtori (Đại học Mediolan, Italia) khẳng định. Những nghiên cứu cụ thể hơn chứng tỏ rằng, sở dĩ có chuyện kỳ lạ như vậy, bởi dân chúng Limone sul Garda là những người may mắn đặc biệt. Nhà khoa học Italia này đã phát hiện thấy trong máu của họ hiện diện một loại cholesterol “tốt bụng” quý hiếm có tên là Apolipoprotein A1 (ApoA1 Milano). Chính ApoA1 Milano đóng vai trò bảo vệ con người trước nguy cơ nhồi máu cơ tim hiệu nghiệm hơn hẳn HDL vốn là sở hữu của đa số nhân loại.

Ngay sau khi phát hiện của GS. Cesare Sirtori được công bố, hãng công nghệ sinh học Mỹ Esperion Therapeutics Inc ở Anh Arbor (bang Michigan) đã quyết định mua bản quyền để nghiên cứu tạo ra biệt dược chống xơ vữa động mạch. Kết quả nghiên cứu loại thuốc mới được công bố gần đây cho thấy, biệt dược được đặt tên là ETC-216 không chỉ có tác dụng kìm hãm quá trình phát triển xơ vữa, mà còn “dọn sạch” những mảng “rác rưởi” có trong động mạch chỉ sau vài ba tuần uống thuốc! Càng thấy tác dụng kỳ diệu đến khó tin của ETC-216, khi biết rằng, những biệt dược đến nay vẫn được sử dụng phổ biến như Satyn có tác dụng hạ thấp nồng độ cholesterol “xấu” có thể triệt tiêu tới 30% nguy cơ nhồi máu cơ tim, song không hề thay đổi được trạng thái xơ vữa của động mạch.

Sự “hoen gỉ” trong lòng động mạch

Chỉ riêng nước Mỹ, mỗi năm đã có ngót triệu người chết vì nhồi máu cơ tim và hơn chục triệu người khác – khổ sở vì bệnh tim thiếu máu. Cho đến nay, “phao cứu hộ” độc nhất hữu hiệu đối với tính mạng người tim thiếu máu chỉ có thể là nong động mạch chủ hoặc cấy động mạch nhân tạo. Vì vậy, theo GS. Steven Nissen (Đại học bang Ohio), chuyên gia tim mạch hàng đầu thế giới – Nếu như những thế mạnh của ETC-216 được khẳng định qua các nghiên cứu với nhiều đối tượng hơn, chúng ta có thể nói đến cuộc cách mạng trong điều trị bệnh tim thiếu máu.

Cách đây không lâu người ta vẫn tin rằng, nhân tố chính làm gia tăng nguy cơ nhồi máu cơ tim là nồng độ cholesterol trong máu cao (hơn 200mg/dl). Thế nhưng thực tế cho thấy, chỉ cholesterol “xấu” (viết tắt là LDL-low-density lipoproteins, tức lipoprotein loãng). Những nguyên tố LDL vận chuyển cholesterol và phụ gia của nó từ gan và ruột đến những mô còn lại và các cơ quan nội tạng, nơi tận dụng chúng để sửa chữa màng tế bào và tổng hợp các steroid. Một khi các nguyên tố LDL trong máu quá nhiều (cao hơn 130-160mg/dl), chúng sẽ oxy hóa và tập hợp bên trong thành mạch (với khía cạnh nào đó tương tự như hiện tượng hoen gỉ ống kim loại). Trong lòng thành mạch khi ấy sẽ xuất hiện những mảng xơ vữa, ngày càng cản trở dòng chảy đưa máu đến cơ tim.

Những nguyên tố cholesterol có độ đậm đặc cao HDL (high-density lipoproteins) làm nhiệm vụ chuyển cholesterol đến gan, nơi gan tái chế hoặc đào thải khỏi cơ thể ngăn cản những biến đổi bất lợi có thể xảy ra trong động mạch vành. Kết quả những nghiên cứu mới nhất cho thấy, quá trình phát triển xơ vữa được quyết định trước hết bởi nồng độ thấp cholesterol “tốt bụng”, theo những nghiên cứu của GS. Annelies W. E. Weverling-Rinsburgar (Đại học Leiden, Hà Lan) những

đáng mào râu trong máu có nồng độ HDL thấp hơn 40 mg/dl bị nguy cơ nhồi máu cơ tim và tai biến não hơn gấp hai lần cao hơn đối tượng có nồng độ HDL cao hơn 40 mg/dl.

Những mảng xơ vữa trong lòng động mạch.

Thế mạnh của “máy quét rác” động mạch ETC - 216

Theo GS. Nessen, tất cả những ai biết bản thân có nồng độ LDL quá cao, cần phải cố gắng hạ thấp, song nhìn chung chưa đủ để tránh được nguy cơ nhồi máu cơ tim. Những nghiên cứu sử dụng thuốc hạ cholesterol trong máu do nhà khoa học này tiến hành đối với 500 bệnh nhân trong thời gian 18 tháng đã xác định như vậy. Cụ thể, với liều 80 mg/ngày, biệt dược có tên Lipitor, sẽ kìm hãm sự tiến triển của xơ vữa, trái lại với Pravachol – chỉ có thể làm chậm lại quá trình phát bệnh. Chính vì lý do như vậy, theo GS. Henrietta Reicher-Reiss (thuộc Sheba Medical Centre, Israel), chắc chắn các bác sĩ tim mạch sẽ cứu được nhiều người hơn vì chứng nhồi máu cơ tim, nếu như họ cũng được phép cho bệnh nhân sử dụng biệt dược tăng nồng độ cholesterol “tốt bụng”.

Biệt dược ETC-216 bao gồm sự phối hợp lipoprotein nồng độ cao ApoA-1 Milano với Fosfolipid chúng tỏ tác dụng tương tự cholesterol “tốt bụng” HDL. Lần đầu tiên, người ta quan tâm đến điều đó nhờ những thí nghiệm do GS. P. K. Shaha (Cedars-Sinai Medical Ciner ở Los Angeles) tiến hành trên đàn chuột và thỏ từ hơn 10 năm trước. Việc chích HDL tổng hợp đã làm biến mất các mảng xơ vữa trong động mạch con vật. Khi ấy người ta đã đề nghị GS. Steven Nissen (Cleveland Clinic Foundation) tiến hành các thí nghiệm lâm sàng trên cơ thể người. Và công trình đã được triển khai tại 10 trung tâm nghiên cứu độc lập tại Mỹ.

Liệu trình điều trị trong thời gian 5 tuần (tiêm vào tĩnh mạch) biệt dược bao gồm hợp chất ApoA-1 Milano và Fosfolipid, được triển khai với bệnh nhân xơ vữa nặng. Các nhà nghiên cứu xét nghiệm cẩn trọng mức độ “mỡ xấu” trong động mạch vành đối tượng trước và sau điều trị (áp dụng phương pháp chẩn đoán siêu âm IVUS, cho phép lấy được bức tranh chính xác trạng thái bên trong thành mạch). Công trình được tiến hành với 57 bệnh nhân (tất cả đều có triệu chứng đau nhức, nồng độ cholesterol LDL cao và tình trạng mạch vành bị co thắt). Thế nhưng không ai phải áp dụng biện pháp nong động mạch hoặc cấy động mạch vành. Sau 5 tuần lễ, ở đối tượng được chích thuốc, “mỡ xấu” giảm trung bình 4,2%, trong khi ở đối tượng chỉ nhận thuốc vò - tình trạng xơ vữa càng trầm trọng. GS. Nissen nhận xét về công trình trên: Chưa từng có biệt dược nào mang lại kết quả hài lòng như vậy. Nó thực sự mở ra triển vọng đầy hứa hẹn.

Kết quả những nghiên cứu trên gây bất ngờ thậm chí với cả những ai bi quan nhất. Theo GS. Daniel Rader (Viện nghiên cứu Y học Philadelphia, Mỹ) nhà khoa học với vai trò chuyên gia độc lập đánh giá kết quả thí nghiệm, biệt dược mới có thể trở thành một trong những thành quả lớn nhất của nền dược phẩm học hiện đại. Những tập đoàn dược phẩm lớn cũng đã bắt đầu cuộc chạy đua tích cực nghiên cứu biệt dược có tính năng tương tự.